

Trồng Lan Dễ Hay Khó

Nhiều người cho là Lan rất khó trồng và mất nhiều công sức. Điều này chỉ đúng một phần nếu so với trồng hoa hồng, hoa cẩm chướng chẳng hạn. Nhưng nếu so với lan đất Cymbidium thì cũng dễ trồng như nhau. Chỉ cần tốn chừng 30 phút một tuần cho 50 chậu lan đủ loại.

Chúng nên nhớ là Lan mọc ở núi cao, rừng rậm trên khắp 5 châu, thời tiết, khí hậu mỗi nơi một khác, do đó chúng ta cần tìm hiểu 2 điều quan trọng sau đây:

1 - *Đừng bao giờ thấy cây lan có hoa đẹp mà vội vã mua ngay. Cần tìm hiểu cây lan này có thích hợp với nhiệt độ và ánh nắng chỗ chúng ta sẽ để lan hay không?*

2 - *Chúng ta sẽ để cây lan đó ở đâu, trong nhà hay ngoài vườn, mùa đông lạnh xuống là bao nhiêu độ? Mùa Hè nóng tới bao nhiêu độ? Chỗ để lan có đủ ánh nắng hay không? Nắng buổi sáng hay buổi chiều?*

Cym. Bui Xuan Dang 'Ashley'
(B/CSA - March 2012)

Khi trồng Lan cũng như khi trồng bất cứ loại cây nào ta phải hiểu rõ loại cây đó cần đến những vấn đề chính như nhiệt độ, ánh sáng, tưới nước, bón phân ra sao?

NHIỆT ĐỘ:

Người ta chia Lan trong 3 loại nhiệt độ sau đây:

	Thấp Nhất	Cao Nhất	Loại Lan
C = Cool Lạnh	40-50°F	Dưới 80°F	Paphiopedilum
I = Intermediate Vừa	55-65°F	Dưới 85°F	Phalaenopsis, Cattleya
W = Warm Ấm	60-65°F	Dưới 100°F	Vanda

Trên đây chỉ là nhiệt độ lý tưởng, thực ra lan có thể chịu lạnh hay nóng hơn một vài giờ mà không sao cả, nhưng không thể chịu lâu dài được. Cũng có những loại chịu được cả nóng lẫn lạnh như Cymbidium, Dendrobium Australia v.v... **Vì vậy khi mua lan cần biết rõ cây đó thuộc loại nào.** Ngoài ra nhiều cây lan cần sự khác biệt về nhiệt độ giữa ngày và đêm phải chênh lệch từ 10-15°F, chẳng hạn như Cymbidium cần ban đêm phải dưới 55°F mới ra hoa.

ÁNH NẮNG

Những loại lan cần ánh nắng như sau:

Full sun nhiều nắng cho Vanda, Cymbidium, Dendrobium.

Bright light nắng sáng hay chiều cho Cattleya, Oncidium, Odontoglossom.

Shade bóng rợp cho Masdevalia, Phalaenopsis, Paphiopedilum.

Ánh nắng mùa hè ở miền Nam California thực là gay gắt nếu không có lưới che, lá lan có thể cháy nắng trong vòng nửa giờ. **Nhưng nếu thiếu ánh nắng lan sẽ không ra hoa.** Nhà bên cạnh, lan nở đầy vườn mà chúng ta không có hoa, vì họ có nắng mà ta không có. Làm sao để biết ta có đủ nắng hay không? Nếu lá xanh thẫm, mềm và rũ xuống tức là thiếu nắng. Lá vàng ngả màu tía, cây bị cọc lại là quá nhiều nắng. Lá cây màu xanh hơi vàng như trái olive là đủ nắng.

TƯỚI NƯỚC

Chúng ta luôn nhớ rằng 70-80% lan bị chết là vì tưới quá nhiều. Lan mọc ở trong rừng, trong núi có khi mấy tháng không mưa mà vẫn sống. **Cho nên định luật chung, vào mùa hè khi cây lan ra mầm mới, rễ cây mọc nhiều, tưới nhiều nước.** Bớt tưới nước vào mùa thu khi cây ngưng tăng trưởng và vào mùa đông chỉ tưới nhẹ cho cây khỏi bị khô, ngoại trừ trường hợp cây đang ra hoa. Thông thường tại Orange County mùa hè tưới 2-3 lần một tuần.

Vanda Pachara Delight 'Pachara'

Loại Vanda cần tưới mỗi ngày vài ba lần, mùa đông mang vào trong nhà để ở cửa sổ có nắng. Mùa thu mỗi tuần 1 lần. Mùa đông, đầu mùa xuân 2 tuần một lần ngoại trừ khi có gió Santa Ana. Mùa hè khi tưới nước, phải tưới cho thật đẫm, có khi tưới đi rồi tưới lại.

ẨM ĐỘ VÀ GIÓ

Lan ưa ẩm độ 50-60% riêng loại Vanda cần ẩm độ 70-80%. Mùa Hè nên phun nước xuống đất để tăng thêm độ ẩm, không nên tưới vào lá. Lan ưa ở chỗ thoáng gió, nếu kín gió lan mọc chậm và dễ bị bệnh.

BÓN PHÂN

Phân bón lan thường mang 3 nhóm chữ số như 30-10-10, 15-15-15, 10-30-20. Nhóm đầu chỉ số lượng Nitrogen giúp cho cây lá mọc mạnh, nhóm thứ hai chỉ số Phosphorus giúp cho hoa, nhóm thứ ba chỉ số Potassium giúp cho củ và rễ. Do đó mùa hè khi cây mới mọc cần loại 30-10-10, khi cây đã ngưng tăng trưởng vào mùa thu bón loại 10-30-20 (Blossom booster) thúc cho hoa nở.

Nếu chỉ có ít cây và không muốn đổi loại phân nên dùng 15-15-15 hoặc 20-10-20. ***Không nên mua loại phân trong Nitrogene có chất Urea bởi vì chất này phải cần có một thời gian mới tác dụng. Nên nhớ chỉ bón 1/4 hay 1/2 một thìa cà phê gạt cho 1 gallon nước. Nên áp dụng câu Weakly và Weekly*** nghĩa là bón rất loãng và bón mỗi tuần một lần. Khi thấy đầu lá bị đen lại đó là dấu hiệu bón quá nhiều phân và có muối đọng trong chậu. Nên tưới bằng Epson Salt tức là Magnesium Sulfate, 1 thìa súp cho 1 gallon nước để rửa hết chất muối. Sau đó tưới thật đẫm để xả cho sạch.

Khi thấy cây lan èo uột vàng úa mà bón thêm phân, tưới thêm nước là giết cây lan mau lẹ.

THAY CHẬU

Khi cây đã quá lớn mọc ra ngoài chậu, khi bị thối rễ hay đã quá 2 năm, nên thay chậu vì vỏ cây nuôi lan đã mục. Nếu không thay sẽ bị úng nước và thối rễ. Chậu đất hay chậu nhựa đều tốt, nhưng chậu nhựa cần đục thêm lỗ cho thoát nước. Nên chọn chậu vừa đủ cho lan mọc trong 2 năm. Đa số người mới trồng thường dùng chậu quá lớn, lúc nào cũng ẩm ướt hay bị thối rễ. Lan có thể trồng bằng vỏ cây, đá, gạch vụn v.v...

- Vỏ cây thông (Fir bark) tiện lợi và rẻ hơn cả.
- Vỏ cây nhỏ (fine) cỡ từ 1/8 đến 1/4 inche dùng cho các cây nhỏ hoặc các loại Cymbidium, Oncidium, Paphiopedilum hoặc chậu dưới 4 inches.
- Vỏ cây vừa (medium) cỡ từ 1/4 đến 1/2 inche dùng cho Cattleya, Dendrobium, Phalaenopsis hoặc chậu từ 4 đến 8 inches.
- Vỏ cây lớn (coarse) dùng cho các các loại Vanda hay chậu lớn trên 10 inches.

Thời gian tốt nhất để thay chậu là khi mầm non vừa ra rễ thông thường là vào mùa Xuân. Cắt bỏ các rễ thối, các củ hay nhánh đã già. ***Nếu muốn tách ra nhiều chậu phải để ít nhất là 3 nhánh hay 3 củ.*** Sau khi thay chậu, để lan vào bóng mát và ngưng tưới từ 1 đến 3 tuần lễ để thúc cho rễ chóng mọc, ngoại trừ những loại Paphiopedilum, Phalenopsis, Masdevalia.

SÂU BỌ VÀ ỐC SÊN

Chúng ta có thể diệt các loại sâu bọ bằng xà phòng rửa bát, Mathalion 50 hay Diazinon Ultra pha với nước và phun vào thân hay lá. Ốc sên và sên không vỏ, rắc bột trừ sên hiệu Correy's trên gốc cây hay mặt chậu.

NHỮNG LOẠI LAN CÓ THỂ NUÔI Ở NGOÀI VƯỜN TẠI ORANGE COUNTY

Brassavola digbyana, nodosa, Cattleya, Cymbidium, Dendrobium australia formosum, nobile, Encyclia, Oncidium, Paphiopedilum, Schomburgkia, Stanhopea và Zygopetalum.

NHỮNG LOẠI LAN ĐỂ Ở CỬA SỔ HOẶC ĐỂ ĐÈN Ở TRONG NHÀ

Mini cattleya, Phalaenopsis, Masdevalia, Miltonia, Pleuratholis, tuy nhiên trồng lan trong nhà cần tăng thêm hơi ẩm và gió.

Trên đây chỉ là những điều căn bản. Muốn trồng lan thành công, cần quan sát và nhận xét cách trồng của những vườn lan địa phương, học hỏi các bạn bè và các hội hoa lan cũng như rút kinh nghiệm bản thân.

MỘT VÀI ĐỊA CHỈ CẦN BIẾT

- **ORANGE COUNTY BRANCH OF CYMBIDIUM SOCIETY OF AMERICA**
7 giờ tối thứ Tư, tuần lễ thứ 2 tại Garden Grove Community Center, 11300 Stanford Ave, Garden Grove
- **NEWPORT HARBOR ORCHID SOCIETY**
7 giờ tối thứ Ba, tuần lễ thứ 3 tại Neighborhood Community Center, 1845 Park Ave, Costa Mesa.
- **ORANGE COUNTY ORCHID SOCIETY**
7 giờ tối thứ Tư, tuần lễ thứ 3 tại Yorba Linda Library, 18181 Imperial Highway, Yorba Linda. Niên liễm \$15.
- **SOUTHERN CALIFORNIA ORCHID SPECIES SOCIETY**
Chiều Chủ Nhật, tuần lễ thứ 2 tại Placentia Library, 411 E. Chapman, Placentia.
- **SOUTH COAST ORCHID SOCIETY**
8 giờ tối thứ Hai, tuần lễ thứ 4 tại Whaley Park Clubhouse, 5620 E. Alherton St, Long Beach.
- **LONG BEACH AMATEURRS ORCHID SOCIETY**
7 giờ tối thứ Hai, tuần lễ thứ 2 tại Lakewood Village Community Church, 4527 Sunfield Ave, Long Beach.
- **SOUTH BAY ORCHID SOCIETY**
7 giờ tối thứ Sáu, tuần lễ thứ 3 tại South Coast Botanic Garden, 26300 Crenshaw Blvd, Paloverdes Peninsula.
- **SAN GABRIEL VALLEY ORCHID HOBBYISTS**
8 giờ tối này thứ Năm, tuần lễ thứ 3 tại Aboratum of LA County, 301 N. Baldwin, Arcadia.
- **RIVERSIDE & SANBERNADINO COUNTY ORCHID SOCIETY**
7:30 tối Năm tuần lễ thứ 2, ngoại trừ tháng 6 tại San Bernadino County Museum 2024 Orange Tree Lane, Redlands.
- **American Orchid Society**
16700 AOS Lane, Delray Beach, Florida 33446- 4351. Điện Thoại 561-404-2000. Hội viên sẽ được biếu sách hướng dẫn, niên giám các hội và các nhà trồng lan cùng nguyệt san ORCHIDS.
- **Orange County Farm Supply**
1826 W. Chapman, Orange, Điện Thoại 714-978-6500 bán các vật liệu cho việc trồng lan.